

DÜZELTME

Dergimizin 51. sayısında yayımlanan Engin Çağlak ve Ezgi Ceren Kaya'ya ait "LGBTİ+ Haberlerinin Ulusal ve Yerel Gazetelerde Temsilinin Alternatif Medya ve Hak Haberciliği Bağlamında Değerlendirilmesi" başlıklı makalede, yazarlar Çiler Dursun'a ait bir çalışmaya atıf yaparken sehven hata yaptıklarını bildirmiştir. Bu nedenle kaynakçada ilgili bölüm aşağıdaki gibi güncellenmiştir:

Eski: Dursun, Ç. (2013) Medya ve Nefret Söylemi: Kavramlar, Mecralar, Tartışmalar, Mahmut Çınar (ed.), Hrant Dink Vakfı: İstanbul, s.219-250

Yeni: Dursun, Ç. (2007). Hak Haberciliğinin Doğası ve Olanğı. S. Alankuş (Ed.), İnsan Hakları Haberciliği içinde (ss. 105-127). IPS İletişim Vakfı Yayınları.

Yapılan bu hatadan dolayı yazarlar, okuyuculardan özür dilemektedirler.

Ayrıca yazarların e-posta adresleri dizgi hatası nedeniyle yanlış yazıldığından düzeltilmiştir.

Yazarlardan ve siz değerli okuyucularımızdan özür diler, doğabilecek benzeri hatalardan dolayı hoşgörünüze sığınırız.

Makalede yer alan hatanın düzenlenmesi için makale tekrardan sunulmuştur.

ERRATUM

In the article titled "Evaluation of the Representation of LGBTİ+ News in National and Local Newspaper in the Context of Alternative Media and Rights News" by Engin Çağlak and Ezgi Ceren Kaya, published in the 51st issue of our journal, the authors reported that they made a mistake when citing a study by Çiler Dursun.

For this reason, the relevant section in the bibliography has been updated as follows:

Previous: Dursun, Ç. (2013) Medya ve Nefret Söylemi: Kavramlar, Mecralar, Tartışmalar, Mahmut Çınar (ed.), Hrant Dink Vakfı: İstanbul, s.219-250

Current: Dursun, Ç. (2007). Hak Haberciliğinin Doğası ve Olanğı. S. Alankuş (Ed.), İnsan Hakları Haberciliği içinde (ss. 105-127). IPS İletişim Vakfı Yayınları.

Authors apologize to the readers for the mistake.

Also, the e-mail addresses of the authors were corrected because they were misspelled.

The article is presented again for the regulation of the error in the article.

LGBTİ+ Haberlerinin Ulusal ve Yerel Gazetelerde Temsilinin Alternatif Medya ve Hak Haberciliği Bağlamında Değerlendirilmesi*

Engin ÇAĞLAK, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Dr. Öğretim Üyesi, engincaglak@gmail.com, 0000-0002-9477-9435

Ezgi Ceren KAYA, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yüksek Lisans Öğrencisi, ezgicerenkaya@gmail.com, 0000-0001-8201-7452

ÖZ

Toplumda öteki olarak kabul edilenlerin kendi seslerini duyurabildikleri, özgürlük ve demokrasi temelinde yapılan alternatif medyanın, hak haberciliğinin yapıldığı en önemli platformlardan biri olduğu görülmektedir. Ana akım medya ise politik, ekonomik vb. çıkarları yüzünden ya da hak haberciliğine konu olan olayla ilgili kaygı duymaması sebebiyle genellikle hak haberciliği ikinci planda kalabilmektedir. Bu çalışma Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimince Desteklenmiştir. Proje Numarası: 3230 nolu “Yerel, Ulusal ve Dijital Ortamda Hak Haberciliği” başlıklı proje kapsamında çalışılmıştır. Bu çalışmada, toplumun ‘ötekileştirilen’ gruplarından olan ve yüzyıllardır hak mücadelesi veren LGBTİ+’larla ilgili, 10 Mart-31 Mayıs 2020 tarihleri arasında rastgele seçim yöntemi ile seçilen 21 gün içerisinde Cumhuriyet, Birgün, Hürriyet, Sözcü, Sabah, Milliyet, Yeni Şafak, Yeni Akit gazetelerinin basılı formatlarında, Çanakkale Gündem, Olay, İşte Çanakkale ve Burası Çanakkale gazetelerinin web sitelerinde yer alan haberlerin genel içeriği hak haberciliği bağlamında değerlendirilmiş ve haber sayıları ile ilgili sayısal verilere ulaşılmıştır. Ayrıca alternatif medya kanalı olarak KAOS GL Derneği’nin 10 Mart-31 Mayıs 2020 tarihleri arasında kapsayan faaliyet ve basın seyri raporları da incelenmiş ve çalışmada LGBTİ+’ların geleneksel medyadaki temsili ile ilgili sonuçlara ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler : Habercilik, Hak Haberciliği, Alternatif Medya, Sosyal Medya, LGBTİ

Evaluation of the Representation of LGBTI+ News in National and Local Newspaper in the Context of Alternative Media and Rights News

ABSTRACT

Alternative media is one of the most important platforms for human rights journalism, since they are independent and democratic platforms where the marginalized in society can make their voices heard. Mainstream media, on the other hand, generally do not prefer human rights journalism because of their political and economic interests or because they are not concerned with the event that is subject of human rights violation. This work was supported by Çanakkale Onsekiz Mart University the Scientific Research Coordination Unit, Project number: 3230. It has been worked within the scope of the "Rights Journalism in Local, National and Digital Environment".

In this study, the general content of the LGBTI+ news in the mainstream national and local press between 10 March and 31 May 2020, were evaluated in the context of human rights journalism. Quantitative data on the amount of news in these newspapers were also obtained. In addition, as an alternative media platform, the reports of KAOS GL about important developments regarding LGBTI+ rights and the media organs that include KAOS GL between 10 March and 31 May 2020 were also examined.

Keywords : Journalism, Rights Journalism, Alternative Media, Social Media, LGBTI

GİRİŞ

Medya, bilginin ve haberin oluşturulmasını, değiştirilmesini ve yayılmasını kontrol edebilmektedir. Medyanın sahip olduğu bu güç sayesinde, kitle iletişim araçlarından verilen bilgi ve haberlerle kitleler kolaylıkla yönlendirilebilmektedir. Bu durumun en önemli sebebi; herhangi bir olay ile ilgili bir haberin verilmiş şeklinin, haberin alıcıda yapacağı etkiyi belirleyebilmesidir. Kitle iletişim araçlarının haberlere yer verme vurumu ve haberleri veriş şekli bu nedenle oldukça önemlidir.

Gazeteler en etkili kitle iletişim araçlarından biri olarak, toplumun haber alma kaynaklarının başında gelmekte ve dolayısıyla toplumu doğrudan etkileyebilmektedirler. Fakat gazeteler 'devlerin ideolojik aygıtlarından biri olarak' genellikle egemen görüşün topluma yayılmasına hizmet eder bir işlev göstermektedir. Özellikle geleneksel haber kaynaklarında egemen görüş doğrultusunda yapılan haberlerle toplum 'doğru' olarak kabul edilen tek tip bir bakış açısına doğru yönlendirilmektedir. Ayrıca, medya araçlarının sahipliğini elinde bulunduran kesimler, haberi toplumdaki hâkim görüş doğrultusunda taraflı ve ayrımcı bir dille hazırlayabilmekte, haberlerin içeriğinde kendi bakış açılarına ya da ideolojilerine uygun olarak kısıtlamalar yapabilmekte, bazı haberleri gündeme dahi getirmemekte, bazılarını da ekonomik ya da politik çıkarları doğrultusunda değiştirebilmektedir.

Geleneksel haber kaynaklarındaki teksesliliğe karşı, toplumda öteki olarak kabul edilen bireylerin ve grupların kendilerini temsil edebilme şansı buldukları, özgürlük ve demokrasi temelinde yapılan alternatif medya platformları ortaya çıkmıştır. Çoban'a göre 'Ötekilerin alternatif medyaları, "tek millet, tek dil, tek din..." ezberindeki tek tipleşmeye karşı, her toplumsal grubun kendi gerçekliği ile varoluşunun mümkün olduğunu savunur, sessizlik kültürünü parçalayarak, sessizleştirilenlerin sesini duyulur kılmaya çalışır' (Çoban, 2012: 4). Buna bağlamda alternatif medya platformlarının toplumdaki her sesin duyurulabildiği, hak haberciliği temelinde yayın yapan mecralar olduğu söylenebilir. Çünkü hak ihlalleri ile ilgili haber hazırlayan, söz konusu ihlallerin takibini yapan, haberlerinde hak ihlali yapmayan ve haberlerini ötekileştirilenleri gözeterek, onların yararına olacak şekilde kurgulayan, haberlerinde haklarla ilgili bilgilendirme yapan ve insanları sahip oldukları haklarını kullanmaları için cesaretlendirenler hak haberciliği yapmaktadır (Alankuş, 2011, s. 164).

Demokrasilerin dördüncü gücü olma niteliği verilen ve halkın haber alma organı olan geleneksel medya araçlarının hak ihlallerini görmezden gelmeleri, hatta hak ihlallerini kendilerinin gerçekleştirmeleri, toplumda azınlıkta kalan ya da genel kaniya uymadığı kabul edilen grupların sesini duyurmak yerine, eşitsizliğin ve ayrımcılığın körüklendiği birer platform haline gelmeleri; hak haberciliğine olan ihtiyacın daha fazla vurgulanmasına sebep olmuştur. Geleneksel medyada hak haberciliğine karşı olan tereddütlü yaklaşım, hak haberciliği temelinde yayın yapan alternatif haber kanallarının öneminin artmasını sağlamıştır.

Toplumun ötekileştirilenlerinin başında gelen gruplardan biri, yüzyıllardır hak mücadelesi de veren LGBTİ+'lardır. Bu sebeple bu çalışmada LGBTİ+ haberlerinin ulusal ve yerel gazetelerdeki sunumu alternatif medya ve hak haberciliği bağlamında analiz edilecektir. Çalışmada, 10 Mart-31 Mayıs 2020 tarihleri arasında rastgele seçim yöntemi ile seçilen toplam 21 gün içerisinde, seçili ulusal ve yerel gazetelerde yer alan LGBTİ+ haberlerinin genel içeriği değerlendirilecek ve haberlerle ilgili nicel verilere de ulaşılabilecektir. Farklı ideolojik yapıları yakın çizgide bulunmalarından dolayı seçilen ulusal gazeteler; Birgün, Cumhuriyet, Hürriyet, Milliyet, Sabah, Sözcü, Yeni Akit ve Yeni Şafak gazeteleridir. Bu gazetelerin basılı haldeki formatları incelenecek, pandemi dolayısıyla ulaşılmada zorluk çekilen yerel gazetelerin ise internet sayfalarından verilen haberler analiz edilecektir. İncelenecek yerel gazeteler; Çanakkale ilinde faaliyet gösteren Çanakkale Gündem, Olay, İşte Çanakkale ve Burası Çanakkale gazeteleridir. Tüm bu gazetelerde bulunan LGBTİ+ haberleri, alternatif bir medya kanalı olan KAOS GL Derneği'nin basın seyri ve faaliyet raporlarında yer alan LGBTİ+'lerle ilgili olaylar ve haberler ile de karşılaştırılacak ve LGBTİ+ bireylerin geleneksel medyadaki temsili ile ilgili sonuçlara ulaşılmaya çalışılacaktır.

1. ALTERNATİF MEDYA VE HAK HABERCİLİĞİ

Alternatif medya, 'küçük azınlıkların görüşlerini yayan medya olarak ya da yaygın olarak bilinen ve tüketilen medyanın karşısında olan, ona alternatif üretim yapan medya olarak' tanımlanmaktadır (Aydoğan ve Kırık, 2012, s. 63). Çoban'a göre alternatif medya; 'geniş mali kaynaklara sahip olmayan ve kâr amacı gütmeyen... temel hedefi yerel ya da küresel iktidarın medyalarına karşı ötekilerin sesini duyurmak' olan medyadır. Alternatif medya, 'sınıfsal, etnik, dinsel, cinsel vb.' toplumsal hareketlerin kendilerini gösterebildikleri yerdir (Çoban, 2010: 12). Diğer taraftan İncilay Cangöz kamunun eğitilmesi, bilinçlendirilmesi ve bilgilendirilmesinin kamu gazeteciliği anlayışının temelini oluşturduğunu belirtmektedir (Cangöz,2003:102-103). Ötekileştirilenler alternatif medya sayesinde toplumda görünür hale gelmekte ve kendilerini ifade etmektedirler. Bu anlamda alternatif medyanın toplumda öteki konumunda olanların birbirleriyle iletişime geçebildikleri, tüm farklılıkların birlikte ve barış içinde yaşanabildiği demokratik bir topluma ulaşma mücadelesinde de önemli bir fonksiyonu bulunmaktadır (Çoban, 2012, s. 9).

Alternatif medya, gelişen teknolojinin özgürlük ve demokrasi için kullanılabilirdiği bir platform olarak sivil toplum örgütlerine ve toplumsal mücadeleye de oldukça yarar sağlayabilmektedir (Aydoğan ve Kırık, 2012, s. 68). Çünkü alternatif medya platformları çoksesliliğin var olduğu mecralardır. Alternatif bir kültür yaratılması için çabalarlar, bu sebeple 'muhalif ve alternatif kültürlerin üretim ve paylaşımı için' vazgeçilmezlerdir (Çoban, 2012: 6). Burada önemli olan hakların korunması ve ihlalin önlenmesini veya ortaya çıkarılmasını ortaya koyacak bir haber anlayışıdır. Çiler Dursun, haberlerin haklarla bağıntılı olduğunu ifade etmiş ve iki şekilde değerlendirmesi gerektiğini ifade etmiştir. Bunlar; Dolaylı ve örtük bağlantı ile doğrudan ve açık bağlantıdır (Dursun, 2007, s. 106).

Bireylerin korunması bağlamından yakından ilişkili olan kavram ise "hak" kavramıdır. Şeref Gözübüyük hak kavramının birçok tanımı olduğundan bahseder, "hak sözcüğü 'doğruluk', 'tanrı' veya 'hukukun kişilere tanıdığı yetki' olarak tanımlanabilir" (Gözübüyük, 2014:4). Alternatif medyanın ötekinin sesi olması bağlamında hak haberciliği açısından en önemli platformlardan biri olduğu söylenebilir. Özüğrülu'ya göre hak haberciliği; 'hak ihlallerinin medya tarafından izlenmesi, haber yapılması, böylelikle korunup iyileştirilmelerine, demokratikleşmeye katkıda bulunulması amacına yönelik bir habercilik türüdür' (Özüğrülu, 2009, s. 160). Sevda Alankuş hak haberciliğinin neden yapılması gerektiğine dair üç neden ortaya koymaktadır. Alankuş bu nedenlerden ilkinin "yaygın medyada hak-ihlalleri haber değeri taşıyor" şeklinde açıklamıştır (Alankuş, Dursun, vd. 2007, s. 21). Aynı zamanda gazeteci/haberci 'hak ihlallerini görmezden gelmeyen, 'ötekileri' haber yapmak için mutlaka bir hak ihlalinin konusu/faili olmalarını beklemeyen, herhangi bir haberi yaparken hak ihlaline yol açmayan bir habercilik' yapmalıdır (Alankuş, 2007, s. 22).

2. DÜNYADA LGBTİ+ HAREKETİ

LGBT; lezbiyen, gay, biseksüel ve transseksüel kelimelerinin baş harflerinden oluşmuş, bu gruplara ait bireyleri temsil eden bir kısaltmadır. Kısaltma içindeki terimlerin hepsi cinsel yönelim ya da cinsel kimlik belirtmek için kullanılmaktadır. LGBT kısaltması uluslararası olarak kabul edilmiş bir kısaltma olmadığı için bu gruplara ait bireyleri tanımlamak adına kullanılan birçok farklı kısaltma da bulunmaktadır. Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği'nin 2013 yılında başlattığı LGBTİ bireyler için eşit haklar ve adil muameleyi teşvik eden homofobi ve transfobiye karşı global düzeydeki kampanyası 'Equal & Free' 'ye göre, LGBT; lezbiyen, gay, biseksüel ve transseksüelleri tanımlamak için, LGBTİ ise lezbiyen, gay, biseksüel, transseksüel ve intersex bireyleri tanımlamak için kullanılmaktadır ('UN Free and Equal', t. y.). LGBT kısaltmasının, cinsel yönelimleri ya da cinsel kimlikleri lezbiyen, gay, biseksüel ve trans bireylere benzeyen fakat tam anlamıyla aynı olmayan bireyleri dışarda bıraktığına inanıldığı için LGBTQ ve LGBTIA kısaltmaları da kullanılmaktadır. LGBTQ kısaltmasındaki 'Q' harfi 'queer' ya da cinsel kimliğini sorgulayanlar (questioning) için, LGBTQIA' daki 'I' harfi 'intersex' ve 'A' harfi de 'aseksüel' insanları kapsamak için kullanılmaktadır. Birçok organizasyon herkesi kapsamak adına LGBT+ kısaltmasını kullanmaktadır ('Terminology', t. y.). Bu araştırmada ise literatürden alınan kısımlarda kaynağın orijinalinde kullanılan kısaltma, onun dışındaki bölümlerde tüm grupları kapsamak adına LGBTİ+ kısaltması kullanılacaktır.

Erdoğan ve Köten'e göre LGBT hareketi; 'cinsel yönelimleri nedeniyle toplumdan dışlanan, bastırılan, marjinalize edilip çoğu zaman yok sayılan bireylerin farklılıklarıyla beraber toplumun eşit bireyleri olarak tanınmaları ve ayrımcılığa uğramamaları için yürüttükleri mücadele olarak' tanımlanabilir (Erdoğan ve Köten, 2014, s. 104). Devletler, dini kuruluşlar ve tıp camiası tarafından LGBT ya da queer olarak tanımlanan bireylere karşı yapılan ayrımcılık ve eziyet içeren uygulamalara karşı, bu bireylerin kabul edilmesi ve haklarının korunması için toplumsal hareketler gerçekleşmiştir. LGBT'lere karşı uygulanan bu zulüm, toplumlar arasında homofobiyi yaygınlaştırmıştır fakat aynı zamanda insanların böyle bir farklılığın varlığını görmelerini sağlamıştır. 18. ve 19. yüzyıllarda LGBT bireylerin haklarını savunmak adına kurulmuş çok az örgüt ve bunlara dair çok az kaynak bulunmaktadır. Fakat 20. yüzyıla gelindiğinde insan hakları konusunda yaşanan gelişmeler, demokrasilerin güçlenmesi, kamusal medyanın yaygınlaşması ve gelişen tıp çalışmaları LGBT aktivistlerini cesaretlendirmiş ve bir araya gelmelerini sağlamıştır. Bu çalışmalar feminizmin getirdiği sosyal iklimle birlikte eşcinsellerin tanınma hareketini başlatmıştır (Morris, t. y.).

LGBT'lerin hak arama mücadeleleri özellikle özgürlükçü, anti-militarist, barışçı ve anti cinsiyetçi görüşlerin tüm dünyada yayıldığı 1960'larda toplumsal hareketlere dönüşmüştür. LGBT mücadele tarihinde en önemli olaylardan birisi; polislin Stonewall Inn isimli çoğunlukla eşcinsellerin gittiği bir bara 28 Haziran 1969 tarihinde yaptığı baskın ve bu baskın sonucunda LGBT bireylerin direnişe geçip günlerce polisle çatışmasıdır. Stonewall ayaklanması olarak

bilinen bu olay, LGBT bireylerin heteroseksüel ataerkil yönetime karşı birliktelik içinde mücadele ettiklerini ve dünyadaki LGBT'lerin yalnız olmadıklarını göstermiştir (Erdoğan ve Köten, 2014, ss. 104-105).

21. yüzyıla gelindiğinde transseksüel aktivizmi ivme kazanmış ve ikili cinsiyet kimliği sorgulanmaya başlamıştır. Medyada da trans bireylerin ve eşcinsel çiftlerin görüntüleri daha çok kullanılmaya ve bu bireylerden karakterler film ve televizyon programlarında yer almaya başlamıştır (Morris, t. y.). Fakat 21. yüzyılda elde ettikleri yasal kazanımlara rağmen LGBT+ bireyler hala birçok ülkede istihdam, evlilik, evlat edinme gibi temel haklara sahip olamamaktadırlar (Wareham, 2020).

Birleşmiş Milletler, farklı kültürlere ve geleneklere sahip ülkelerin halklarının tutumları farklılık gösterse de uluslararası insan hakları hukukun evrenselliği için, kültürel ve geleneksel değerlere, dini inançlara ve kamuoyundaki popüler görüşe bakılmaksızın devletlerin her insanın hakkını koruması gerektiğini belirtmektedir (Free & Equal, t. y.). Fakat Uluslararası Lezbiyen, Gey, Biseksüel, Trans ve İnterseks Derneği'nin (ILGA) 2020 tarihli Devlet Destekli Homofobi Raporu'na göre 2020 yılı aralık ayı itibariyle BM üyesi 42 ülkede hala cinsel eğilim ve cinsiyet çeşitliliği ile ilgili konularda ifade özgürlüğünün önünde yasal engeller bulunmaktadır. 11 BM üyesi ve 1 BM üyesi olmayan yalnızca 12 devlette cinsel yönelime dayalı ayrımcılığa karşı koruma sağlayan anayasal hükümler bulunmaktadır. Yalnızca 28 ülkede eşcinsel evlilikler yasallaşmıştır. BM Üye Devletlerin %35'inde yetişkinler arasındaki rızaya dayalı eşcinsel cinsel eylemler suç teşkil etmektedir. 6 ülkede (Brunei, İran, Moritanya, Nijerya- kuzey eyaletler, Suudi Arabistan ve Yemen) rızaya dayalı eşcinsel eylemler içi ölüm cezası tesis edilmiş olduğuna dair yasal kesinlikler vardır. 5 ülkede (Afganistan, Pakistan, Katar, Somali ve Birleşik Arap Emirlikleri) tam bir yasal kesinlik bulunmamasına rağmen ölüm cezası verilebilmektedir (ILGA, 2020).

3. TÜRKİYE'DE LGBTİ+'LARIN DURUMU VE HAREKETİNİN KISA TARİHİ

Türkiye'de eşcinsel ilişki suç teşkil etmemekte, eşcinsellik, travestilik ve transseksüellik ile ilgili bir yasaklama bulunmamakta ve bunlar yasalarda suç kapsamında değerlendirilmemektedir. Fakat eşcinsel evlilikler ve eşcinsellerin evlat edinmesi yasaktır. Yasa ve yönetmeliklerde eşcinsellik, biseksüellik ve transcinsiyetlilik ile ilgili sınırlı sayıda düzenleme bulunmaktadır fakat kişilerin cinsel yönelimlerinden dolayı ayrımcılığa uğramasını engelleyen bir düzenleme yoktur. Bu durum konu ile ilgili yasal boşluğun oluşmasına neden olmakta ve yasalarda bulunan genel ahlaka ilişkin sınırlandırmalar sebebiyle de devlet organlarında ve mahkemelerde eşcinsel, biseksüel ya da trans bireylerin aleyhlerinde kararlar verilmesine yol açmaktadır (Güner vd., 2011, s. 15). ILGA'nın 2020 tarihli Devlet Destekli Homofobi Raporu'na göre Türkiye, cinsel yönelimler ile ilgili ifade özgürlüğünün kısıtlı olduğu bir ülke olarak görülmektedir. Raporla bu durumun en önemli

nedenlerinin; LGBT'lere ait web sayfalarına erişimin engellenmesi ve LGBT aktivistlerinin toplumsal hayatın içinde karşılaştığı zorluklar olduğu belirtilmiştir (ILGA, 2020, s. 25).

Türkiye'de eşcinsellik yasal olarak suç kapsamında olmasa bile, eşcinselliğin kamusal alanda yok sayıldığı ve eşcinsellere saldırgan ve dışlayıcı bir şekilde yaklaşıldığı görülmektedir. Örneğin askerlik görevi Türk vatandaşı her erkek için zorunludur fakat yalnızca engelliler ve eşcinsel olduğunu kanıtlayanlar bu hizmeti vermekten muaf tutulmaktadır. Ayrıca eşcinselliği hastalık olarak gören siyasi figürler bulunmaktadır ve LGBT'ler ailelerinden ve toplumdan gelen fiziki şiddet altında yaşamaktadır. Bu durumun en önemli sebeplerinden biri heteroseksüel ataerkil resmi söylem ve medyanın kullandığı dil ile güdülenen toplumun eşcinsellere karşı ayrımcı ve nefret içeren yaklaşımıdır (Erdoğan ve Köten, 2014, ss. 101-103).

Türkiye'deki ilk eşcinsel eylem 1987 yılında polisin travestilere uyguladığı şiddetin artması üzerine 37 eşcinsel ve travestinin açlık grevi başlatmasıdır. Bu eylem yurt içi ve dışında ilgi toplamış, Rifat Ilgaz ve Türkan Şoray gibi sanatçılardan destek bulmuştur (Doğan, 2004). Bu eyleme ev sahipliği yapan Radikal Sol Yeşil Parti, LGBTİ hareketine kucak açmış ilk parti girişimidir. Bu parti LGBTİ bireyler, ateistler, çevreciler ve feministler gibi 1980'lerin politik atmosferinde dışarda bırakılmış grupları kapsamaya çalışmıştır (Güneş, t. y.).

Türkiye'de örgütlü eşcinsel hareketin başlangıcı 1993 yılında Lambdaistanbul'un ve 1994 yılında KAOS GL Dergisi'nin kurulmasıdır (Güner vd., 2011, s. 13). Lambdaistanbul 1993 yılında Türkiye'nin ilk eşcinsel oluşumu olarak kurulmuş ve o yıl ILGA üyesi olmuştur. Aynı yıl Türkiye'de ilk defa uluslararası bir eşcinsel etkinlik düzenleme çabaları valilik tarafından engellenmiştir ('Lambdaistanbul', t. y.).

Türkiye'de LGBTİ+ hareketinin vücuda gelmesinde önemli yapı taşlarından biri de KAOS GL oluşumudur. KAOS GL, 2001 yılının 1 Mayıs kutlamalarında kendi pankartları ile alana çıkmıştır. Bu, Türkiye'deki LGBTİ+'ların kamusal alanda ilk defa ortaya çıkmaları anlamına gelmektedir. Ardından Lambdaistanbul da 2002 ve 2003 yıllarında 1 Mayıs kutlamalarına katılmıştır (Doğan, 2004). Lambdaistanbul 2003 yılı haziran ayında Eşcinsel Onur Haftası (Gay Pride) etkinlikleri kapsamında Taksim'de 50 kişinin katılımıyla ilk kez bir yürüyüş gerçekleştirilmiştir ('Lambdaistanbul', t.y.).

2000'li yıllara gelindiğinde internet alt yapısının güçlenmesi ile LGBT bireyler arasında da iletişim artmıştır. Bu dönem ayrıca Avrupa Birliği'ne üyelik sürecinde siyasi, hukuki ve ekonomik reformların yapıldığı bir dönemdir. LGBT'lerin savaş ve nükleer karşıtı protestolara ve 1 Mayıs eylemleri gibi toplumsal hareketlere kendi bayrakları ile katılmaları LGBT hareketini daha da görünür hale getirmiştir. Özellikle 2013 yılında Gezi Parkı eylemlerine katılımları toplumun LGBT'lere bakışında önemli bir değişiklik yaratmıştır. 2013 yılına gelindiğinde Onur Yürüyüşü 'ne katılım sayısı elli bini aşmıştır (Erdoğan ve Köten, 2014, ss. 106-109).

LGBTİ+'lar ile ilgili yaşanan tüm bu olumlu gelişmelere rağmen, LGBTİ+ bireyler temel insan hakları ile ilgili problemlerin yanında, hala Onur Yürüyüşü 'nün engellenmesi için yapılan polis müdahaleleri, siyasi figürler ve basın tarafından kendilerine karşı ayrımcılık ve nefret içeren söylemlerin sürekli olarak dile getirilmesi, fiziksel ve manevi şiddet ve istihdam vb. gibi birçok problemle de mücadele etmeye devam etmektedirler.

3.1.KAOS GL Derneği

KAOS GL Derneği, Türkiye'de tüzel kişilik kazanan ilk LGBTİ+ derneğidir. KAOS GL, ilk olarak 20 Eylül 1994 tarihinde çıkardıkları KAOS GL Dergisi ile faaliyetine başlamıştır. KAOS GL, 1999 yılında, içinde bir kütüphane bulunan ve film gösterimleri yapılan KAOS GL Kültür Merkezi'ni kurmuştur. 2007 yılında 'daha çok insana ulaşmak' adına kurulan 'kaosgl.org' web sitesi, 2008 yılından beri haber sitesi olarak yayın yapmaya devam etmektedir. KAOS GL internet sitelerini web sayfalarında şu şekilde anlatmıştır;

'Kendi hikayemizi anlatmak için çıkılan yolda bugün KaosGL.org bir internet gazetesi olarak Türkiye ve dünyadaki LGBTİ'lerin hikayelerini anlatmaya; görünmezleştirilen, sesi kısılanların sesi olmaya; medya okulları ile LGBTİ'leri yazmaya teşvik etmeye devam ediyor.'

KAOS GL 2008 yılından beri LGBTİ+ mültecilerin problemleriyle ilgili de çalışmalar yapmaktadır. Derneğin aynı zamanda KaosQueer+ isminde ilk sayısı 2014 yılında kasım ayında çıkan ve altı ayda bir çıkartılan hakemli bir dergisi daha bulunmaktadır. KAOS GL'nin, Feminist Forum ve Uluslararası Homofobi Karşıtı Buluşması gibi her yıl düzenlediği kapsamlı etkinlikleri vardır. Dernek; LGBTİ+'lara karşı ayrımcılık ve nefret ile mücadele etmek adına sosyal, kültürel ve akademik alanlarda birçok seminer, panel ve organizasyon da düzenlemekte ve LGBTİ+'lara yönelik insan hakları ihlallerini izlemektedir (KAOSGL, t. y.).

KAOS GL Derneği'nin gerçekleştirdikleri etkinlikler, yürüttükleri araştırmalar, insan haklarını korumak adına yaptıkları çalışmalar ve LGBTİ+'ların insan hakları ile ilgili ülkede yaşanan gelişmeleri içeren aylık ve yıllık faaliyet raporları bulunmaktadır. Derneğin 2020 yılı Yıllık Faaliyet Raporu'nda yer alan ve LGBTİ+'ların hak ihlalleri ve mücadeleleri ile ilgili haber değeri de taşıyan olaylardan bazıları şöyledir; 12 Mart'ta görülen ODTÜ'lü bir akademisyen ve 18 öğrencinin kampüste düzenlenen LGBTİ+ Onur Yürüyüşü'ne katılmaları sebebiyle açılan Uluslararası Af Örgütü ve çeşitli ülke temsilcilerinin de izlediği dava, 23 Mart 2020 tarihinde Ankara 2. İdare Mahkemesi'nin Ankara Valiliği'nin LGBTİ+ etkinliklerine getirmek istediği ikinci süresiz yasağın hukuka aykırı olduğuna karar vererek, yasak kararını iptal etmesi, 17 Nisan'da Ankara Valiliği'nin bu kararın yürütmesinin durdurulması için istinaf başvurusu yapması, Diyanet İşleri Başkanı'nun eşcinsellerle ilgili açıklaması karşısında KAOS GL ve İnsan Hakları Savunucuları Dayanışma Ağı'na bağlı 16 kurumun 30 Nisan 2020'de yayınladıkları ortak bildiri, 8 Mayıs'ta Avrupa Parlamentosu'ndan 37 milletvekilinin

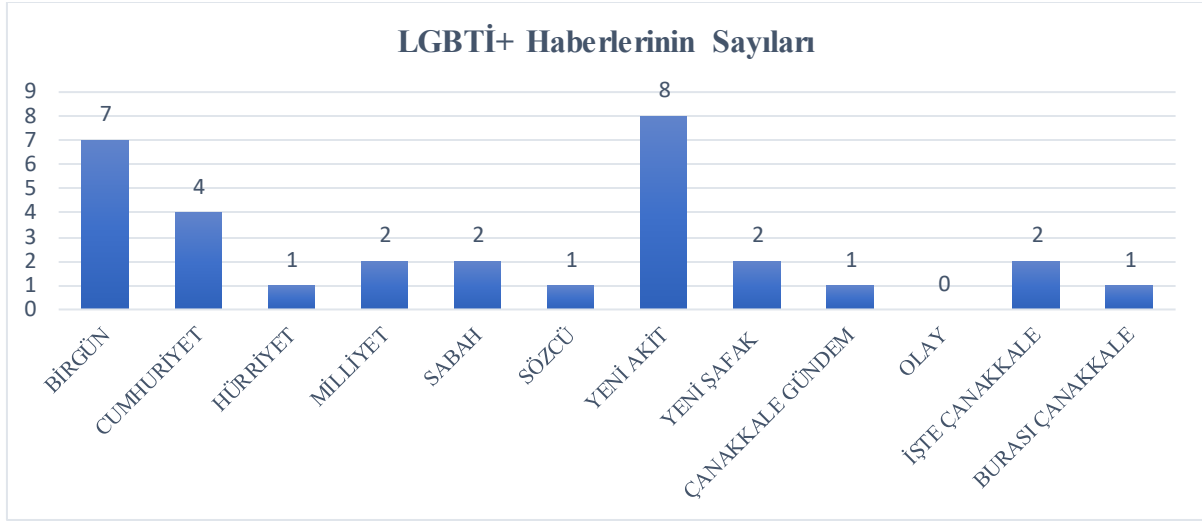
Cumhurbaşkanı ve Diyanet İşleri Başkanı'na LGBTİ+'lara yönelik artış gösteren ve nefret içeren açıklamalar üzerine yazdıkları mektup (KAOS GL 2020 Faaliyet Raporu, 2021). Bu olaylardan hiçbiri çalışmada incelenen ulusal ve yerel gazetelerde haber yapılmamıştır.

KAOS GL Derneği, yerel ve ulusal gazetelerde yer alan LGBTİ+'lara yönelik ayrımcılık ve nefret içeren söylemleri de izlemekte ve bunların sayısını faaliyet raporlarında belirtmektedir. Örneğin, KAOS GL'nin 2020 yılı Yıllık Faaliyet Raporu'na göre yerel ve ulusal gazetelerde mart ayında 84, nisan 194 ve mayıs ayında 212 adet olmak üzere üç ayda toplam 490 adet ayrımcı ya da nefret söylemi kullanılmıştır. Faaliyet Raporu'nda ayrıca LGBTİ+'lara karşı nefret/ayırıcı söylem içeren köşe yazıları 'nefret köşesi' adıyla listelenmektedir. Derneğin raporlarında Yeni Akit gazetesinin LGBTİ+'lara karşı kullandığı ayrımcı ve nefret söylemi için de ayrı bir kısım yer almaktadır. 'Akit'in ... ayı nefret seyri' adıyla ilgili ayda gazetede yer alan ayrımcı, nefret içeren, cinsiyetçi, transfobik ve homofobik söyleme sahip haber ve köşe yazılarının kaydı tutulmaktadır (KAOS GL 2020 Faaliyet Raporu, 2021).

KAOS GL Derneği'nin, 'kaosgl.org' haber sitesinin yayınlarını kullanan ya da Kaos GL'ye haberlerinde yer veren medya organlarının' listesini içeren ve üç aylık olarak yayınladıkları basın seyri raporları da bulunmaktadır. İlgili basın seyri raporlarına göre mart ayında 14, nisan ayında 16 ve mayıs ayında da 11 adet olmak üzere toplam 41 adet haberde KAOS GL'ye yer verilmiştir. Bu haber sitelerinden bazıları; 'bianet.org', 't24.com', 'gazetekarınca.com', 'yesilgazete.org', 'evrensel.net' gibi alternatif haber siteleridir. KAOS GL'ye en çok 18 adet haber ile 'bianet.org'da yer verilmiştir. Onun arkasından 6 adet haber ile 't24.com' haber sitesi gelmektedir. Basın Seyri Raporu'nda bu araştırmada incelenen gazetelerden Birgün, Yeni Akit ve Sabah gazeteleri yer almıştır (KaosGL Basın Seyri, 2020). Fakat yalnızca Birgün Gazetesi KAOS GL'nin faaliyetlerini duyurmak amaçlı ve LGBTİ+'ların hak mücadelesini destekleyici şekilde haberler yapmıştır. Yeni Akit ve Sabah gazeteleri ise KAOS GL'ye haberlerinde nefret ve ayrımcılık içeren ifadeler kullanarak yer vermiştir.

4. ULUSAL VE YEREL MEDYADA LGBTİ+ HABERLERİNİN SUNUMU / BULGULAR

LGBTİ+ haberlerinin ulusal ve yerel medyada hak haberciliği bağlamında yer alıp almadığı ile ilgili sonuçlara ulaşmak için 10 Mart-31 Mayıs 2020 tarihleri arasında rastgele seçim yöntemi ile seçilen toplam 21 gün içerisinde 8 adet ulusal, 4 adet yerel gazete incelenmiştir. İncelenen ulusal gazetelerde; Birgün Gazetesi'nde 7, Cumhuriyet Gazetesi'nde 4, Hürriyet ve Sözcü gazetelerinde 1, Milliyet, Sabah ve Yeni Şafak gazetelerinde 2, Yeni Akit Gazetesi'nde 8 adet olmak üzere toplam 27 adet LGBTİ+ haberi yer almıştır. Haberlerin 1 tanesi mart ayında, 12 tanesi nisan ayında, 14 tanesi de mayıs ayında yapılmıştır. İncelenen yerel gazetelerde ise Çanakkale Gündem ve Burası Çanakkale gazetelerinde 1'er, İşte Çanakkale gazetesinde 2 adet haber bulunmaktadır. Olay Gazetesi'nde ise hiçbir LGBTİ+ haberi bulunmamaktadır. Yerel gazetelerde yer alan toplam 4 adet haberin hepsi nisan ayında yapılmıştır.

Şekil 1: 10 Mart-31 Mayıs 2020 tarihleri arasında ulusal ve yerel gazetelerde bulunan LGBTİ+ haberlerinin sayıları

Cumhuriyet Gazetesi'nde LGBTİ+'lar ile ilgili 4 adet haber bulunmaktadır. Gazetede, Diyanet İşleri Başkanı'nın 'eşcinselliğin hastalıkları beraberinde getirdiği' açıklaması, Ankara Barosu'nun bu açıklamayı laiklik vurgusuyla birlikte eleştirmesi, bunun üzerine Ankara Barosu'na 'halkın bir kesiminin dini değerlerini aşağılama' suçundan soruşturma açılması, Cumhurbaşkanı'nın Diyanet İşleri Başkanı'nu destekleyen açıklamaları ve 23 sivil toplum örgütünün Diyanet İşleri Başkanlığı'na açıklamaları sebebiyle verdiği tepki haberleştirilmiştir. Ayrıca Denge ve Denetleme Ağı'nın eşcinsellerin yaşadıkları ayrımcılık sebebiyle eşit vatandaş olarak hissetmediği belirtilen Demokrasi Talebi Raporu da haber yapılmıştır. Gazetede trans kardeşini kaybettikten sonra onun hayatını kitaplaştıran Ayten Görgün Smith'in röportajına da yer verilmiştir.

Birgün Gazetesi'nde LGBTİ+'lar ile ilgili 7 adet haber bulunmaktadır. Gazete, KAOS GL'nin Birgün Gazetesi'nin LGBTİ+'larla ilgili tüm haberlerinin hak haberciliği kapsamında olduğu, haberlerinde hiçbir nefret ya da ayrımcılık söylemi kullanmadığını belirten 2019 Medya Raporu'nu haberleştirmiştir. Gazetede ayrıca Netflix'te yayınlanacak bir dizide eşcinsellik anlatılacağı gerekçesiyle RTÜK'ün Netflix'e gözdağı verdiği, Diyanet İşleri Başkanı'nın eşcinseller ile ilgili açıklamaları, Ankara Barosu'nun açıklamalara tepkisi ve baroya açılan soruşturma, 22 sivil toplum örgütünün Diyanet İşleri Başkanlığı'nın açıklamasına karşı yayınladığı bildiri, İHD'nin Diyanet İşleri Başkanı ve Ankara Barosu'na soruşturma açan Ankara Cumhuriyet Başsavcısı'na karşı suç duyurusunda bulunması, 17 Mayıs Dünya Homofobi, Transfobi ve Bifobi Karşıtı Gün ile Denge ve Denetleme Ağı'nın eşcinsellerin toplumdaki konumunu konu edinen Demokrasi Talebi Raporu da haberleştirilmiştir.

Hürriyet ve Sözcü gazetelerinde LGBTİ+'lar ile ilgili sadece birer adet haber bulunmaktadır. Bu haberde Diyanet İşleri Başkanı'nın eşcinseller ile ilgili açıklamaları, bu

açıklamalara Ankara Barosu'nun verdiği tepki ve bu tepki üzerine Baro hakkında soruşturma açıldığı bilgisi yer almaktadır.

Sabah Gazetesi'nde LGBTİ+'larla ilgili 2 adet haber yapılmıştır. İlk haberde Diyanet İşleri Başkanı'nın açıklamasına karşı yayınladıkları bildiri sebebiyle Ankara Barosu'na açılan soruşturma 'din düşmanlığı yaptıkları' şeklinde haberleştirilmiştir. İkinci haber ise feminizmin ve eşcinselliğin aileyi tahrip ettiği ve bu konuda gençlerin tehlikede olduğuna dair bilgiler içeren bir haberdir.

Milliyet Gazetesi'nde de LGBTİ+'larla ilgili 2 adet haber yapılmıştır. İki haberde de Ankara Barosu'na açılan soruşturma ve baroya siyasilerin verdiği tepki haberleştirilmiştir. Haberlerde genel olarak baroyu eleştiren siyasilerin açıklamaları yer almıştır.

Yeni Şafak Gazetesi'nde de LGBTİ+'larla ilgili 2 adet haber bulunmaktadır. İlk haber, 'LGBT müdürlüğü meclisten döndü' başlığıyla verilen ve İBB'de CHP grubunun toplumsal cinsiyet eşitliği şube müdürlüğü açılması teklifinin AKP ve MHP'lilerin reddettiğini anlatan haberdir. İkinci haberde baroya açılan soruşturma, 'alçaksınız, düşmansınız, islamofobiksınız' başlığı ve 'faşist baro'ya tepki' kelimeleriyle haberleştirilmiştir.

Yeni Akit Gazetesi'nde LGBTİ+'larla ilgili 8 adet haber bulunmaktadır. İlk haber 'eşcinsel sapkılığını' yaymak isteyen Netflix'te bir dizinin eşcinsel bir karakter içerdiği ve buna karşı avukatların harekete geçtiği bilgisini vermekte ve Türkiye Aile Meclisi Başkanı'nın 'eşcinselliğin insanlığa karşı savaş' olduğunu belirten açıklamalarını içermektedir. Gazete Ankara Barosu'nun açıklamaları ve açılan soruşturmayı 'Erbaş bahane, savaşları İslamla' azgınlar Erbaş'ı linç ediyor' şeklinde haberleştirilmiştir. Gazetenin haberlerinde Diyanet İşleri Başkanı'nı destekleyen siyasiler ve kuruluşların açıklamalarına yer verilmiş, 'barolar ve meslek odalarının sapkın LGBTİ destekçisi olduğu, bunların aynı zamanda teröristleri de korudukları' söylenmiştir. Gazetenin LGBTİ+'larla ilgili haberlerinde 'eşcinselliğin bütün dinler tarafından büyük günah ve çirkin bir hal olarak kabul edilerek yasaklandığı', '1960'lara kadar hastalık olarak kabul edildiği', 'sapkılığın adına onur dediklerini', 'eşcinselleri, nikahsız yaşamayı özendiren İstanbul Sözleşmesi'nin kaldırılması yerine İslam Sözleşmesi'nin getirilmesi gerektiği', 'sapkınların çatı kuruluşu olan KAOS GL'nin haçlı koalisyondan destek aldığı', 'AB beslemesi sapkınlar oldukları', 'CHP'nin fonladığı LGBTİ'nin semirdiği', 'Ekrem İmamoğlu'nun LGBTİ sevdalısı olduğu ve Onur Yürüyüşü'ne destek verdiği' gibi kelime ve cümleler yer almaktadır.

Çanakkale'nin yerel gazeteleri Çanakkale Gündem ve Burası Çanakkale gazetelerinde LGBTİ+'lar ile ilgili birer adet haber bulunmaktadır. Çanakkale Gündem Gazetesi'nde Diyanet İşleri Başkanı'nın eşcinsellerle ilgili açıklamasına MUSİAD Çanakkale Şube Başkanı'nın verdiği destek, Burası Çanakkale Gazetesi'nde de Diyanet İşleri Başkanı'nın açıklamasına Diyanet-Sen Çanakkale Şube Başkanı'nın verdiği destek haberleştirilmiştir. İşte Çanakkale Gazetesi'nde 2 adet LGBTİ+ haberi bulunmaktadır. Gazete, diğer iki gazetede yer alan MUSİAD Çanakkale Şube Başkanı'nın ve Diyanet-Sen Çanakkale Şube Başkanı'nın Diyanet İşleri Başkanı'na verdikleri desteği ayrı ayrı haberleştirilmiştir.

SONUÇ, DEĞERLENDİRME ve ÖNERİLER

Alternatif medya; toplumda marjinal olarak kabul edilip ötekileştirilen, çoğunlukla azınlıkta kalan ve baskı altında tutulan grupların seslerini duyurabildikleri yerdir. Bu bağlamda alternatif medyadan verilen haberlerin hak haberciliği kapsamında kurgulandığı görülmektedir. Ana akım medya ise alternatif medyanın tersine, politik, ekonomik vb. çıkarları yüzünden ya da hak haberciliğine konu olan olayla ilgili kaygı duymaması sebebiyle genellikle hak haberciliğini tercih etmemektedir.

Bu çalışmada da ana akım medyanın, toplumun 'ötekileştirilen' gruplarından olan ve yüzyıllardır hak mücadelesi veren LGBTİ+'larla ilgili hak haberciliği bağlamında haber yapıp yapmadığı sorusuna cevap bulunmaya çalışılmıştır. Bu sebeple 10 Mart-31 Mayıs 2020 tarihleri arasında rastgele seçim yöntemi ile seçilen 21 gün içinde Cumhuriyet, Birgün, Hürriyet, Sözcü, Sabah, Milliyet, Yeni Şafak, Yeni Akit gazetelerinin basılı formatlarında, Çanakkale Gündem, Olay, İşte Çanakkale ve Burası Çanakkale gazetelerinin web sitelerinde yer alan LGBTİ+'larla ilgili haberlerin genel içeriği değerlendirilmiş ve LGBTİ+ haberlerinin sayıları ile ilgili sayısal verilere ulaşılmıştır. Ayrıca alternatif medya kanalı olarak KAOS GL Derneği'nin 10 Mart-31 Mayıs 2020 tarihleri arasında kapsayan faaliyet ve basın seyri raporları da incelenmiştir. Hak haberciliği ve alternatif medya bağlamında gerçekleştirilen inceleme ve analize göre;

- Araştırmaya dahil edilen tarihlerde ulusal gazetelerde LGBTİ+'lar ile ilgili 27 adet, yerel gazetelerde 4 adet olmak üzere toplam 31 adet haber bulunmaktadır.
- İncelenen gazeteler arasında en çok LGBTİ+ haberinin Birgün ve Yeni Akit gazetelerinde yer aldığı görülmüştür. Birgün Gazetesi'nin LGBTİ+'ların haklarını ve hak mücadelelerini destekleyici yöndeki tavrına karşılık, Yeni Akit Gazetesi'nin saldırgan ve ayrımcı tutumu göze çarpmaktadır.
- KAOS GL'nin basın seyri raporlarına göre; mart, nisan ve mayıs aylarında alternatif haber sitelerinde LGBTİ+'lar ile ilgili toplam 41 adet haber bulunmaktadır.
- KAOS GL'nin 2020 Faaliyet Raporu'na göre yerel ve ulusal gazetelerde mart ayında 84, nisanda 194 ve mayıs ayında 212 adet olmak üzere toplam 490 adet ayrımcı ya da nefret söylemi kullanılmıştır.
- Ana akım ulusal medyada incelenen tüm gazetelerin; Diyanet İşleri Başkanı'nın 'eşcinselliğin hastalıkları beraberinde getirdiği' açıklamasını, bu açıklama karşısında Ankara Barosu'nun Diyanet İşleri Başkanı'na verdiği tepkiyi, bunun üzerine Ankara Cumhuriyet Başsavcılığının baro hakkında 'halkın bir kesiminin dini değerlerini aşağılama' suçundan resen soruşturma başlatmasını ve bu olaylara sivil toplum örgütleri, siyasilere ve çeşitli kuruluşlardan gelen tepkileri haberleştirdiği görülmüştür.
- Hiçbir LGBTİ+ haberi bulunmayan Çanakkale Olay Gazetesi hariç, incelenen diğer yerel gazetelerde Diyanet'in açıklamasını destekleyen iki yerel yetkilinin açıklamalarına yer verilmiştir. Fakat ulusal gazetelerin hepsinde haberi yapılan

Diyanet'in eşcinseller ile ilgili açıklamaları, Ankara Barosu'nun buna karşı bildirisi ve soruşturma sürecini içeren ana olay ayrı bir haber olarak yer almamıştır.

- KAOS GL Derneğinin aylık ve yıllık faaliyet raporlarında yer alan, LGBTİ+'ların hak mücadeleleriyle ilgili haber değeri taşıyan ve yasal süreçleri de içeren birçok olay incelenen ulusal ya da yerel gazetelerde haber yapılmamıştır.

Ana akım medyada yer alan LGBTİ+ haberleri, alternatif medya kanallarında bulunan LGBTİ+ haberlerinden daha az sayıdadır. Fakat buna rağmen ana akımda çok fazla sayıda ayrımcılık ve nefret içeren söylem kullanılmıştır. Ayrıca ana akım ulusal medyada incelenen tüm gazeteler ortak olarak yalnızca çok ses getiren ve güçlü siyasi/kamusal aktörlerin dahil olduğu tek bir olayı haberleştirmiş ve LGBTİ+'larla ilgili hak haberciliği adına haberleştirilmesi gereken birçok olayı haberleştirmemiştir. Tüm bu sonuçlar bağlamında ana akım medyanın hak haberciliği doğrultusunda yayın yapmadığı söylenebilmektedir.

Türkiye Gazetecileri Hak ve Sorumluluk Bildirgesi' ne göre 'Gazeteci, mağdurun, güçsüzün, yoksulun, ötekileştirilenin ve "sesini duyuramayanların" sesi olmakla yükümlüdür.' ve 'Gazeteci; başta barış, demokrasi, hukukun üstünlüğü laiklik ve insan hakları olmak üzere; insanlığın evrensel değerlerini, çok sesliliği, farklılıklara saygıyı savunur' ('Türkiye Gazeteciler Cemiyeti', t. y). Fakat incelenen gazetelerden yalnızca Birgün ve Cumhuriyet Gazetesi'nin bu kurallara uygun haber yaptıkları görülmektedir. Çünkü yalnızca Birgün ve Cumhuriyet gazeteleri LGBTİ+'ların sunumunda kullandıkları dil ve söylem yapısıyla, toplumda 'ötekileştirilenlerin' yanında yer almış ve LGBTİ+'ların insan haklarını savunmuştur. Özellikle Birgün Gazetesi'nin farklıların seslerinin duyurulması noktasında önemli bir katkıya sahip olduğu söylenebilmektedir. Örneğin, incelenen diğer gazetelerde yer almayan Kaos GL Derneği'nin 17 Mayıs Uluslararası Homofobi, Bifobi, İnterfobi ve Transfobi Karşısı Gün için yaptığı açıklama yalnızca Birgün Gazetesi tarafından haberleştirilmiştir.

Sonuç olarak; ana akım gazetelerin çoğunun LGBTİ+'larla ilgili haberleri görmezden geldikleri, Yeni Akit Gazetesi'nin gazetecilik etiği açısından da problemliliğiyle LGBTİ+'lara karşı nefret söylemi kullanarak haber yaptığı, yalnızca Birgün Gazetesi'nin ve kısıtlı olarak da Cumhuriyet Gazetesi'nin hak haberciliği doğrultusunda LGBTİ+ haberlerine yer verdiği görülmektedir. Fakat, Birgün ve Cumhuriyet gazetelerinde LGBTİ+'lara karşı hiçbir ayrımcılık ve nefret söyleminin yer almaması yine de bu gazetelerin hak haberciliği açısından yayınlarında daha çok LGBTİ+ haberi vermesi gerektiği gerçeğini ortadan kaldırmamaktadır. Hak haberciliğinin yalnızca alternatif medya kanallarında yapılan bir haber türü olmaktan çıkarılması için gazetecilik etiğinin de bir parçası olarak tüm ulusal ve yerel medya mecraları tarafından vazgeçilmez bir ilke olarak benimsenmesi gerekmektedir. Çünkü hak ihlallerinin, mücadelelerinin ya da kazanımlarının haber yapılması toplumsal gelişim için hayati önem taşımaktadır. Hak haberciliği yapılarak, hak ihlalleri duyurulabilir, engellenmelerini sağlamak adına kamuoyu yaratılabilir, önyargılar yıkılabilir, daha özgür, demokratik ve barış içinde yaşayan bir toplum idealine kavuşulabilir. Bunun için 'ötekileştirilen' LGBTİ+'ların yaşamlarını ve toplumsal hayatta verdikleri hak arama mücadelelerini de içeren ve destekleyen daha çok haberin ana akım medyada yer alması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

12 Mayıs 2020. Erişim Tarihi.

2020 baharı Kaos GL basın seyri. (2020, 8 Temmuz). KAOS GL. <https://kaosgl.org/haber/2020-bahari-kaos-gl-basin-seyri>

2020'nin ilk üç ayı Kaos GL basın seyri. (2020, 2 Nisan). KAOS GL. <https://kaosgl.org/haber/2020-nin-ilk-uc-ayi-kaos-gl-basin-seyri>

Alankuş, S. (2007). 'BİA ve Hak Haberciliği Eğitim Çalışmaları Üzerine'. S. Alankuş (ed.). İçinde *İnsan Hakları Haberciliği*. (s. 11-24). IPS İletişim Vakfı Yayınları.

Alankuş, S. (2011). 'Yeni Habercilik Arayışları ve Hak Odaklı Habercilik'. İ. Kuçuradi (yay.

Alankuş, S., Dursun, Ç, vd. (2007) *İnsan Hakları Haberciliği*. Sevda Alankuş (ed.), IPS İletişim Vakfı Yayınları.

Aydoğan, F. ve Kırık, A. (2012). 'Alternatif Medya Olarak Yeni Medya'. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 18, s. 58-69.

Cangöz, İ. (2003). Yurttaş Gazeteciliği ve Yerel Basın: Gazetecilik ve Habercilik. Sevda Alankuş (der.), IPS İletişim Vakfı Yayınları.

Cinsel Ayrımcılığın İzlenmesi Raporu 1 Ocak-30 Haziran 2010, İstanbul Bilgi Üniversitesi İnsan Hakları ve Hukuku Araştırma Merkezi.

Çoban, B. (2010). 'Toplumsal Çatışma Demokratik İletişim ve Alternatif Medya'. *Marmara İletişim Dergisi*, 17 (17), s. 1-20.

Çoban, B. (2012). 'Ötekiler ve Alternatif Medya'. S. Sungur (ed.). İçinde *Azınlıklar ve Medya*. (s. 1-10). Martı Yayınları.

Doğan, Ç. (2004, 28 Şubat). Dernekten Açlık Grevine ve Buluşmalara 25 Yıl, *Bianet*. <https://bianet.org/bianet/toplum/30182-dernekten-aclik-grevine-ve-bulusmalara-25-yil>

Dursun, Ç. (2007). Hak Haberciliğinin Doğası ve Olanağı. S. Alankuş (Ed.), *İnsan Hakları Haberciliği* içinde (ss. 105-127). IPS İletişim Vakfı Yayınları.

Erdoğan, B. ve Köten, E. (2014). 'Yeni Toplumsal Hareketlerin Sınıf Dinamiği: Türkiye LGBT Hareketi'. *Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi*, 2 (1), s. 93-113.

Free & Equal United Nations for LGBT Equality (t. y.). *Criminalization*. United Nations Human Rights Office of the High Commissioner.

- Gözübüyük, A. Ş. (2014) Hukuka Giriş ve Hukukun Temel Kavramları, 36.Baskı, Turhan Kitapevi.
- Güner, U., Kalkan, P., Öz, Y., Özsoy, E. C. ve Söyle, F. (2011). *Türkiye’de Cinsel Yönelim ve Güneş*, A. (t. y.). İlk Eylemden Bugüne LGBTİ Hareketi, *Platform24*. <http://platform24.org/objective/365/ilk-eylemden-bugune-lgbti-hareketi>
- haz.). *İçinde Yirmibirinci Yüzyılın Başında İnsan Haklarını Korumada Yaşanan Sorunlar*. (s. 149-167). T.C. Maltepe Üniversitesi İnsan Hakları Araştırma ve Uygulama Merkezi ve UNESCO Felsefe ve İnsan Hakları Kürsüsü Yayınları.
- ILGA (2020). *State Sponsored Homophobia Report Global Legislation Overview Update: 2020 Updated Edition*.
- KAOS GL (2021). *2020 Yıllık Faaliyet Raporu*. KAOS Gey ve Lezbiyen Kültürel Araştırmalar ve Dayanışma Derneği.
- KAOS GL Derneği. (t. y.). Biz Kimiz?. <https://kaosglderneği.org/hakkimizda/biz-kimiz>.
- Lambdaistanbul. (t. y.). Özetle; Lambdaistanbul Ne Yaptı?. <http://www.lambdaistanbul.org/s/hakkında/ozetle-lambdaistanbul-ne-yapti/>
- Morris, B. J. (t. y.). A Brief History of Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender Social Movements. *American Psychological Association*. <https://www.apa.org/pi/lgbt/resources/history>
- Özüğurlu, M. (2009). ‘Hak Haberciliği’. *İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi*, 1 (1), s. 159-168.
- The Association of LGBTQ Journalists Stylebook. (t. y.). Terminology. <https://www.nlgja.org/stylebook/terminology/>
- Türkiye Gazeteciler Cemiyeti. (t.y). Türkiye Gazetecileri Hak ve Sorumluluk Bildirgesi. <https://www.tgc.org.tr/bildirgeler/t%C3%BCrkiye-gazetecilik-hak-ve-sorumluluk-bildirgesi.html>
- UN Free & Equal. (t. y.). Definitions. <https://www.unfe.org/definitions/>
- Wareham, J. (2020, 17 Mayıs). Map Shows Where It’s Illegal To Be Gay – 30 Years Since WHO Declassified Homosexuality As Disease. *Forbes*. Erişim adresi: <https://www.forbes.com/sites/jamiewareham/2020/05/17/map-shows-where-its-illegal-to-be-gay--30-years-since-who-declassified-homosexuality-as-disease/?sh=5a3a054a578a>